

Warszawa, 16 maja 2023

PIRLS 2021

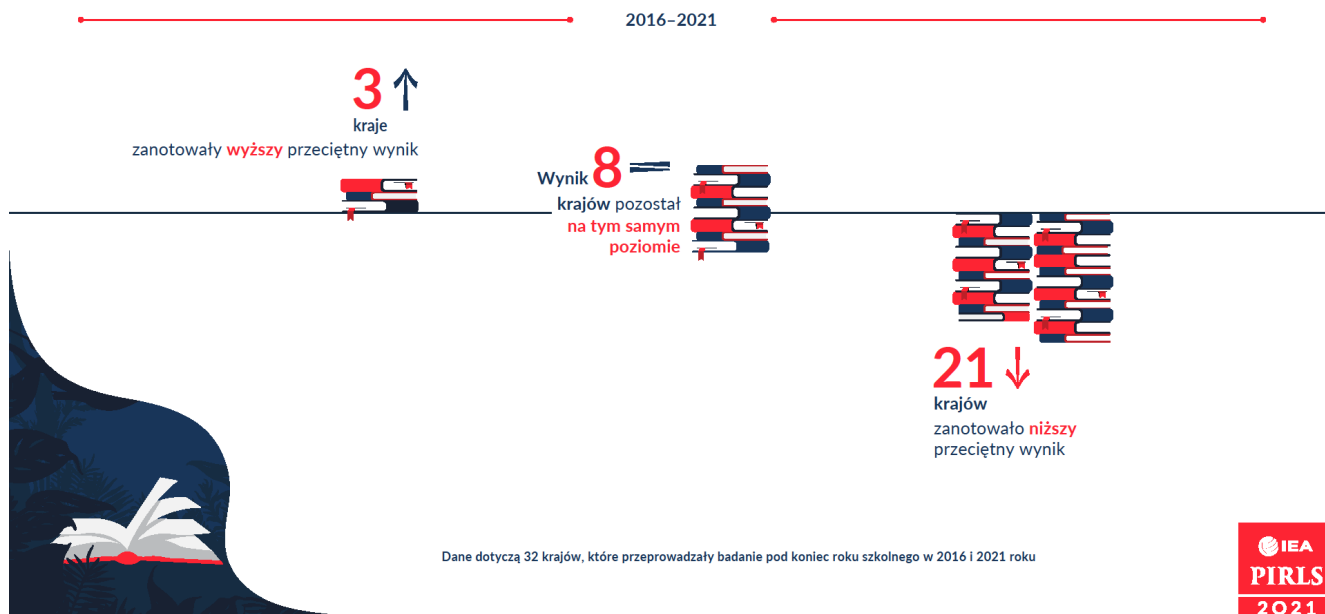
- Międzynarodowe Badanie Postępów Biegłości w Czytaniu

Polscy czwartoklasiści pozostają w światowej czołówce pod względem osiągnięć w czytaniu. Średni wynik naszych uczniów wyniósł 549 punktów. Jest to jeden z najwyższych wyników wśród 57 krajów i 8 dodatkowych regionów biorących udział w badaniu PIRLS 2021.

PIRLS 2021 – główne wyniki

- Polscy uczniowie czwartej klasy szkoły podstawowej są w ścisłej światowej czołówce pod względem średniego wyniku pomiaru umiejętności rozumienia czytanego tekstu.
- Wyższe wyniki niż Polska osiągnęli uczniowie z Singapuru, Hongkongu, Rosji i Anglii.
- Polscy czwartoklasiści (wraz z uczniami fińskimi) uzyskali najlepszy wynik wśród krajów Unii Europejskiej.
- Polscy uczniowie radzą sobie równie dobrze z tekstami literackimi, jak i użytkowymi. Wyróżniają się też jednym z najwyższych poziomów samooceny umiejętności czytelnicy.
- W Polsce, podobnie jak w znacznej większości krajów biorących udział w badaniu, dziewczynki mają lepsze umiejętności czytelnicy niż chłopcy.
- Polscy rodzice wyróżniają się wysokim poziomem pozytywnych postaw wobec czytania.
- Badanie PIRLS jest pierwszym badaniem porównawczym przeprowadzonym pod koniec pandemii COVID-19. W większości krajów osiągnięcia w czytaniu w czwartej klasie są niższe niż w 2016 roku. Może to wskazywać na negatywny wpływ pandemii. Również w Polsce średnie osiągnięcia w czytaniu były w 2021 roku niższe niż w 2016.

Porównując wyniki z czytania w poprzedniej i obecnej edycji badania obserwujemy **spadki na całym świecie.**

Wynik polskich uczniów w badaniu PIRLS 2021

Polscy uczniowie znaleźli się w ścisłej czołówce krajów o najlepszych wynikach. Dane opublikowało Międzynarodowe Stowarzyszenie Mierzenia Osiągnięć Szkolnych – IEA. Polski raport z badania przygotował zespół krajowy PIRLS w Instytucie Badań Edukacyjnych. Raport dostępny jest na stronie pirls.ibe.edu.pl.

Polscy czwartoklasiści (wraz z uczniami fińskimi) uzyskali najlepszy wynik wśród krajów Unii Europejskiej. Znacząco lepsze wyniki uzyskali – podobnie jak w poprzedniej edycji badania – uczniowie z Singapuru (587 pkt.), Hongkongu (573 pkt.), Rosji (567 pkt.) i Anglii (558 pkt.).

Pierwsza dziesiątka krajów pod względem średniego poziomu umiejętności czytania

Kraj/region	Średni wynik
Singapur	587 pkt.
Hong Kong	573 pkt.
Rosja	567 pkt.
Anglia	558 pkt.

Finlandia	549 pkt.
Polska	549 pkt.
Tajwan	544 pkt.
Szwecja	544 pkt.
Australia	540 pkt.
Bułgaria	540 pkt.

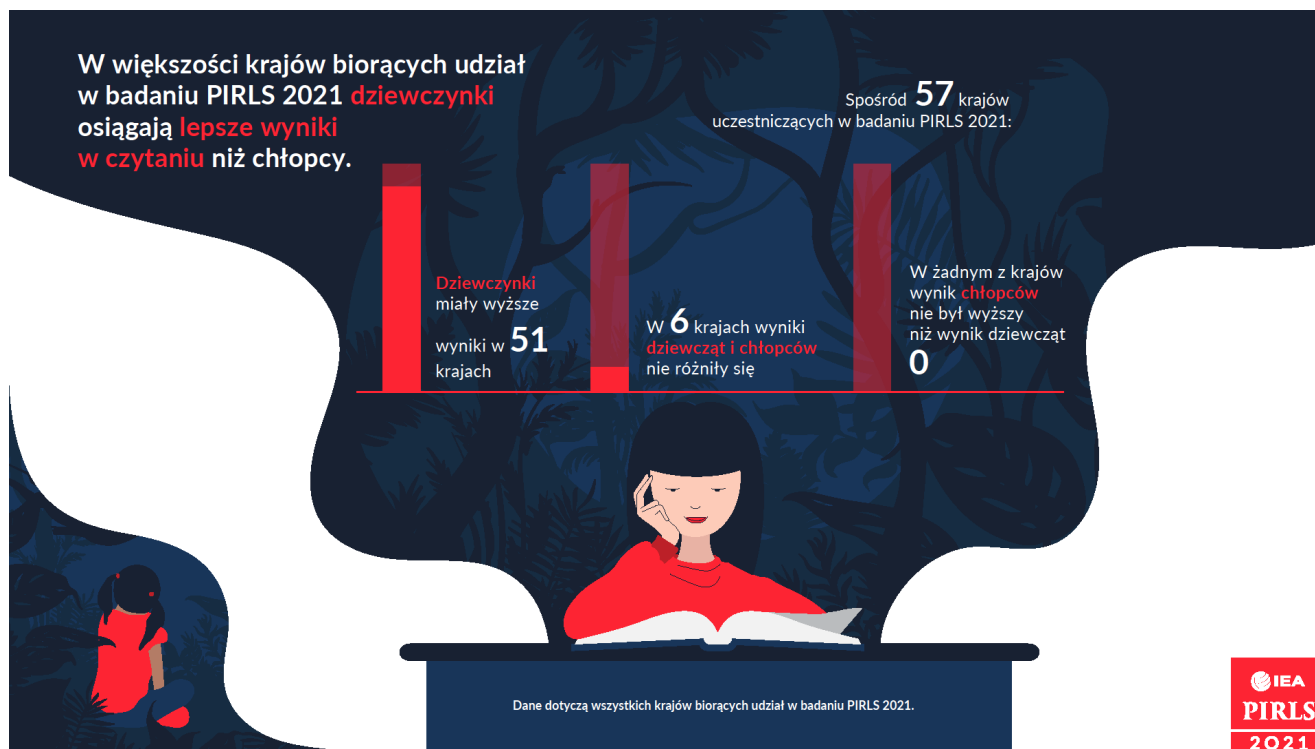
Zróźnicowanie umiejętności czytelniczych

Polska szkoła dobrze wyrównuje luki w umiejętnościach uczniów na pierwszych etapach nauczania. Zróźnicowanie wyników polskich czwartoklasistów jest stosunkowo małe, co oznacza, że ich poziom umiejętności jest wyrównany. Polscy czwartoklasiści radzą sobie tak samo dobrze zarówno z tekstami literackimi, jak i użytkowymi. Umieją również lepiej niż ich rówieśnicy z innych krajów interpretować i oceniać tekst niż wyszukiwać w nim informacje czy wyciągać bezpośrednie wnioski.

Wynik, który osiągnęli polscy czwartoklasiści w 2021 r., jest niższy niż w poprzedniej edycji badania przeprowadzonego w 2016 r. Głównych przyczyn tego zjawiska można doszukiwać się w trwającej w latach 2020–2021 pandemii koronawirusa. Brak bezpośredniego kontaktu z nauczycielami i rówieśnikami oraz wprowadzenie nauki zdalnej miały wpływ na kształcenie umiejętności sprawdzanych w badaniu także w innych krajach świata. Spadek wyników w stosunku do poprzedniej edycji odnotowano w większości krajów.

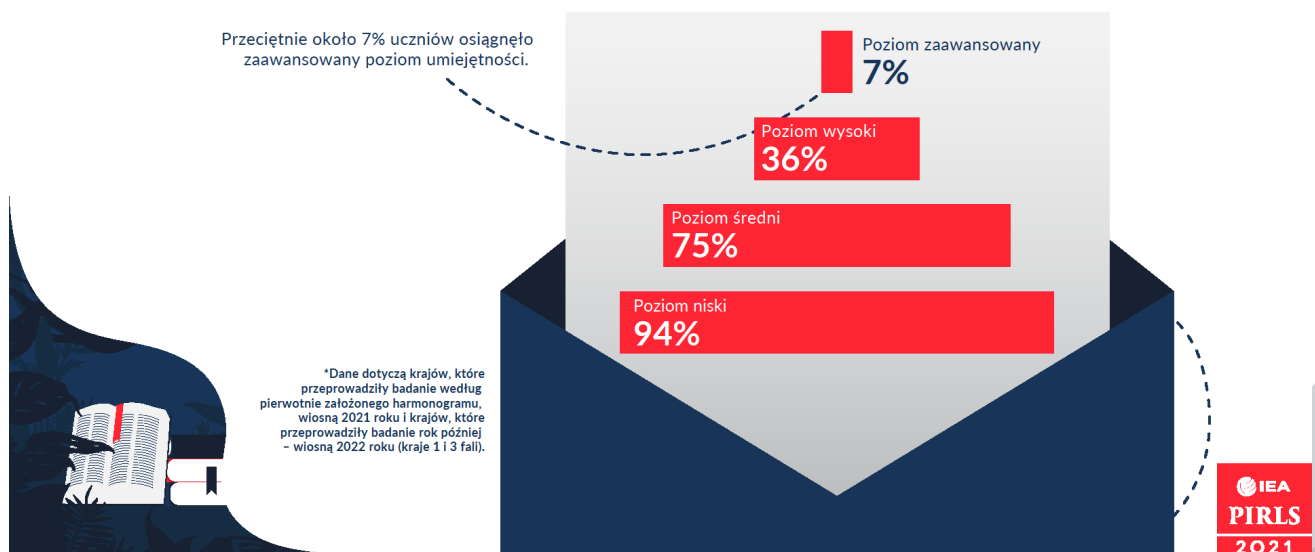
W Polsce dziewczynki czytają, lepiej niż chłopcy. Podobnie jest we wszystkich krajach biorących udział w badaniu. W Polsce różnica między dziewczynkami i chłopcami jest duża – wyniosła 20 punktów, przy przeciętnej różnicy na świecie wynoszącej 18 punktów. W 6 krajach różnice w wynikach dziewcząt i chłopców są nieistotne statystycznie.

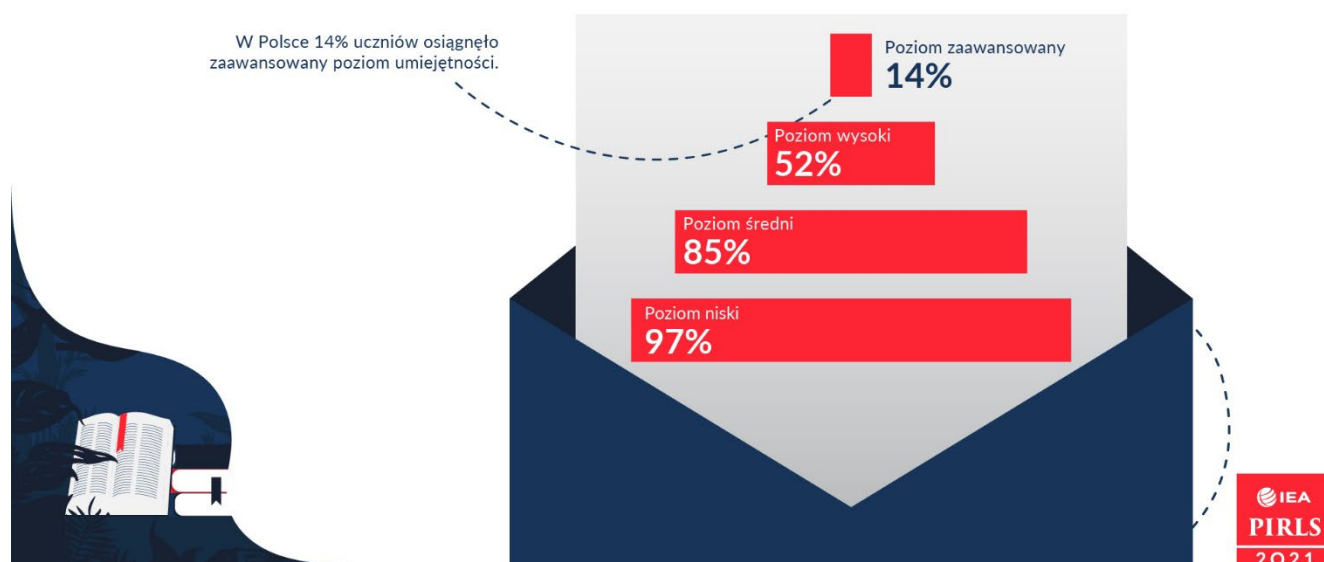

W badaniu PIRLS wyróżnia się 4 poziomy umiejętności uczniów. W Polsce niewielki odsetek uczniów znajduje się poniżej zdefiniowanego w badaniu niskiego poziomu umiejętności czytania (2,8%). Taki sam wynik osiągają Singapur, Anglia, Tajwan i Włochy. Jeszcze mniej takich uczniów jest w Rosji i Hongkongu. Za to na najwyższy, zaawansowany poziom umiejętności czytania osiągnęło w Polsce 14% uczniów (na świecie jest ich 7%).

Większość krajów biorących udział w badaniu była w stanie nauczyć **niemal wszystkich swoich uczniów czytania na co najmniej niskim poziomie** umiejętności.

Odsetek uczniów w Polsce osiągających poszczególne poziomy umiejętności.

Uwarunkowania umiejętności rozumienia czytanego tekstu

Wysoki wynik polskich uczniów jest wypadkową wielu czynników m.in. skutecznej pracy w szkole nad kształceniem umiejętności rozumienia tekstu (zwłaszcza nauczania zintegrowanego w pierwszych latach nauki w szkole podstawowej), kontekstu kulturowego, w którym czytanie uznawane jest za praktykę wartościową oraz bardzo dobrego wykształcenia kierunkowego i dużego doświadczenia polskich nauczycieli.

Polscy czwartoklasiści lubią czytać, jednak ich nastawienie do czytania jest mniej pozytywne niż rówieśników w innych krajach. Pod tym względem uczniowie w 2021 roku wypadli gorzej w porównaniu z uczniami uczęszczającymi do czwartej klasy pięć lat wcześniej. Nastawienie uczniów do czytania jest związane z ich poziomem umiejętności rozumienia czytanego tekstu. We wszystkich krajach bardziej pozytywne nastawienie do czytania mają dziewczęta. Polska należy do krajów, w których obserwowane różnice między chłopcami a dziewczętami są najniższe.

Polscy uczniowie wyróżniają się jednym z najwyższych poziomów samooceny umiejętności czytelniczych. We wszystkich krajach, w tym w Polsce, wysoki poziom samooceny wiąże się z wyższymi wynikami uzyskiwanymi w badaniu czytania. Wyniki świadczą zatem o tym, że uczniowie w świadomy sposób postrzegają siebie jako czytelników.

W większości krajów (w 42 z 57 krajów biorących udział w badaniu PIRLS 2021) **więcej dziewcząt niż chłopców** zadeklarowało, że czują się **bardzo pewnie w czytaniu**.

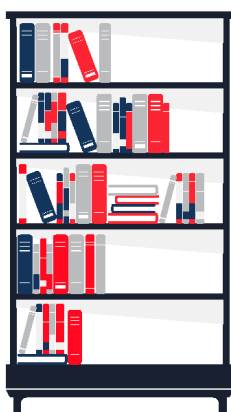

We wszystkich krajach, w tym w Polsce, osiągnięcia uczniów w czytaniu są silnie związane ze statusem społeczno-ekonomicznym. Wyższe wyniki osiągają dzieci, które mają lepiej wykształconych rodziców i większe zasoby w postaci domowych księgozbiorów. Wyniki pomiaru umiejętności czytania są również związane z pozycją zawodową rodziców. Pokazuje to, że nierówności edukacyjne są widoczne już na samym początku edukacji szkolnej.

Uczniowie z rodzin o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym osiągnęli istotnie wyższe wyniki:

↑ 543

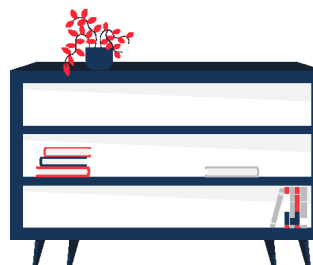
Średni wynik z czytania na świecie

Uczniowie o niższym statusie społeczno-ekonomicznym osiągnęli istotnie niższe wyniki:

↓ 457

Średni wynik z czytania na świecie

Dane dotyczą wszystkich krajów biorących udział w badaniu PIRLS 2021. Skala SES w badaniu PIRLS jest oparta na deklaracjach rodziców dotyczących ich wykształcenia, pozycji zawodowej oraz zasobów domowych związanych z czytaniem.

Postawy i zachowania rodziców związane z czytaniem we wszystkich krajach, w tym w Polsce, przekładają się na osiągnięcia uczniów. Dzieci rodziców, którzy lubią czytać, mają wyższe umiejętności zarówno w krajach, w których rodzice chętniej czytają, jak i w tych, w których odsetek rodziców lubiących czytać jest niski. Polscy rodzice wyróżniają się wysokim poziomem pozytywnych postaw wobec czytania. Wyniki uczniów są również zależne od deklarowanego przez rodziców czasu spędzanego na czytaniu różnorodnych materiałów. Pokazuje to, że otoczenie pozaszkolne ma bardzo duży wpływ na umiejętności czytelnice dzieci.

Bardzo lubią czytać rodzice około jednej trzeciej uczniów.

Czwartoklasista w polskiej szkole

Większość polskich czwartoklasistów lubi chodzić do szkoły, a ponad 90% z nich ma w środowisku szkolnym swoich przyjaciół. Polscy uczniowie, podobnie jak w poprzedniej edycji badania, znajdują się jednak wśród krajów z najsłabszym poczuciem związku ze szkołą, w której się uczą. W większości krajów poczucie przynależności uczniów do szkoły przekłada się na ich lepsze wyniki z czytania. Zależność ta nie występuje jednak w Polsce.

We wszystkich krajach czwartoklasiści doświadczają zachowań przemocowych w kontaktach z rówieśnikami. Zjawisko dręczenia występuje w polskich szkołach rzadziej niż w większość innych krajów. W polskich szkołach dręczenie polega najczęściej na wyśmiewaniu lub przezywaniu (10% czwartoklasistów deklaruje doświadczania tej formy przemocy co najmniej raz tygodniu), niedopuszczaniu do wspólnej zabawy (10%), rozpuszczaniu kłamstw (9%) lub biciu – przewracaniu, uderzaniu, kopaniu – (6%). 74% uczniów czwartej klasy doświadczają dręczenia sporadycznie lub nie doświadczają go wcale. Związek pomiędzy byciem ofiarą dręczenia i osiągnięciami w zakresie czytania jest uniwersalny. We wszystkich krajach najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie, którzy nie doświadczają dręczenia ze strony rówieśników.

Nauczyciele języka polskiego w Polsce to w większości osoby z dużym doświadczeniem w zawodzie, które charakteryzują się dużym stażem pracy, a także, w porównaniu do nauczycieli z innych krajów, wyższym poziomem wykształcenia

Prawie wszyscy czwartoklasiści w Polsce mają nauczycieli, którzy są względnie zadowoleni ze swojego zawodu, jednak wskaźnik satysfakcji zawodowej polskich nauczycieli jest najniższy w porównaniu ze wszystkimi innymi krajami biorącymi udział w badaniu. Inne kraje o zbliżonym do Polski niskim poziomie satysfakcji nauczycieli to Francja, Tajwan, Norwegia i Czechy.

Polscy uczniowie bardzo dobrze oceniają lekcje języka polskiego. Odpowiedzi uczniów wskazują na pozytywne postrzeganie pracy dydaktycznej nauczycieli – przystępności nauczania, udzielanej informacji zwrotnej, jasności przekazu i wymagań.

PIRLS 2021 - jedyne międzynarodowe badanie porównawcze realizowane w pandemii

Badanie PIRLS 2021 roku zostanie zapamiętane jako edycja badania, na której realizację wpłynęła pandemia COVID-19. Polska należy do krajów, w których szkoły pracowały zdalnie przez najdłuższy czas w roku szkolnym 2020/2021. Polscy rodzice byli bardzo zaangażowani w stworzenie swoim dzieciom najlepszych warunków do nauki online: dodatkowe książki zapewniło dzieciom 91% rodziców, 84% (najwięcej w UE) rodziców zapewniło dzieciom dodatkowe aktywności związane z uczeniem się przy użyciu technologii cyfrowej a 88% dostarczyło dzieciom dodatkowe urządzenia cyfrowe do nauki. Pomimo bardzo dużego zaangażowania polskich rodziców w naukę dzieci większość rodziców uważa, że pandemia miała negatywny wpływ na wiedzę i umiejętności ich dzieci.

Według deklaracji rodziców, **87% uczniów** nie uczęszczało do szkoły na zajęcia stacjonarne z powodu pandemii COVID-19. **2 na 3** rodziców z tej grupy uważa, że **pandemia miała negatywny wpływ na wiedzę i umiejętności** ich dzieci, w bardzo dużym lub umiarkowanym stopniu.

Dane dotyczą wszystkich krajów biorących udział w badaniu PIRLS 2021.

O badaniu PIRLS

PIRLS (Międzynarodowe badanie postępów biegłości w czytaniu, Progress in International Reading Literacy Study) to badanie osiągnięć uczniów w czwartym roku nauki w zakresie umiejętności rozumienia czytanego tekstu. Badanie jest organizowane przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Mierzenia Osiągnięć Szkolnych - IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement) przy współpracy z TIMSS and PIRLS International Study Center przy Boston College i odbywa się co pięć lat od 2001 r. Polska uczestniczy w badaniu PIRLS od 2006 r.

W badaniu PIRLS 2021 wzięło udział ponad 367 tys. uczniów z ponad 12 tys. szkół z 57 krajów i 8 dodatkowych miast i regionów. W badaniu brali również udział rodzice, nauczyciele języka ojczystego oraz dyrektorzy szkół. W Polsce badanie przeprowadzono w szkołach od 10 maja do 18 czerwca 2021 r. Objęło ono reprezentatywną próbę 4 179 uczniów z 253 oddziałów czwartej klasy ze 150 wylosowanych do badania szkół podstawowych. Za przygotowanie i przeprowadzenie badania w Polsce odpowiadał Instytut Badań Edukacyjnych.

Więcej na temat badania PIRLS w Polsce: ibe.edu.pl | pirls.ibe.edu.pl

Instytut Badań Edukacyjnych prowadzi interdyscyplinarne badania naukowe nad funkcjonowaniem i efektywnością systemu edukacji w Polsce. Uczestniczymy w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych i wdrożeniowych, przygotowujemy raporty, sporządzamy ekspertyzy oraz pełniemy funkcje doradcze. Obecnie Instytut jest wiodącą jednostką w obszarze cyfryzacji polskiej edukacji i nauki.

